

12 Brugere

Brugere

SUPERUSERS

12 Brugere

Brugere – *passwd* -filen

- */etc/passwd* er en *asciifil med én linje pr. bruger*, der har adgang til systemet.
- Systemadministratorerne på systemet vedligeholder denne fil.
- Dette gøres enten med en editor ved at indsætte/slette linjer, når brugere skal oprettes/fjernes, eller med et menustyret program.

En linje i filen kunne se således ud:

```
kaj:*:100:10:Lokalnr. 13:/home/kaj:/bin/ksh
Loginnavn:      kaj
Password:      * (password findes i en anden fil)
Brugerid:      100
Gruppeid:      10
Kommentar:     Lokalnr. 13
Login-directory: /home/kaj
Opstart program: /bin/ksh.
```


12 Brugere

Brugere – Gruppefilen

- */etc/group* er en asciifil med én linje pr. gruppe, der findes på systemet.
- Systemadministrator vedligeholder denne fil.
- Dette gøres med en editor ved at indsætte/slette linjer når der oprettes/fjernes brugere på systemet, eller via et menustyret program.

En linje i */etc/group* kan se således ud::

```
gurues::10:carsten,hjerre,jesper,magdalene
```

Gruppenavn: gurues

Password: Her tomt. (Krypteret password benyttes sjældent i gruppefilen)

Gruppeid: 10

"medlemmer": carsten, hjerre, jesper og magdalene

12 Brugere

Brugere – Login-fil

- Scriptet **/etc/profile** udføres som det første, når en **sh-**, **ksh-** eller **bash**-bruger logger ind.
- Dernæst udføres scriptet **.profile** i \$HOME.
bash tjekker dog først om scriptet **.bash_profile** findes.
- Det er denne fil, brugeren har mulighed for at tilpasse til at udføre forskellige opgaver automatisk ved indlogging.

Eksempel på indhold af **.profile** (her kræves **ksh** el. **bash**):

```
$ cat .profile
# ~/.profile: executed by the command interpreter for login shells.
# This file is not read by bash(1), if ~/.bash_profile or ~/.bash_login
# exists.
# see /usr/share/doc/bash/examples/startup-files for examples.
# the files are located in the bash-doc package.
. . . O.S.V.
```


12 Brugere

Brugere – Hvem er logget ind på systemet?

- Hvem er logget ind på systemet nu?
- Det fortæller kommandoen *who*.

Eksempel:

```
$ who
root      console   Sep 18   20:50
jesper    tty01        Sep 18   13:45
magdalene tty02        Sep 18   14:01
carsten   tty03        Sep 18   18:03

$ who am i           #(eller whoami)
bruger1 tty01   Sep 18 13:45
```


12 Brugere

Brugerproces oplysninger

- Kommandoen ***id*** fortæller om **bruger-ID** og **gruppetilhørsforhold**.
- Kommandoen ***logname*** fortæller brugerens loginnavn.
- Kommandoen ***tty*** fortæller terminalnavn – i grafisk miljø oplyses navnet på vinduet.

Eksemper:

```
$ id
uid=1000(bruger) gid=1000(bruger) groups=1000(bruger),4(adm), (etc.)
$ logname
bruger
$ tty
/dev/pts/1
```


12 Brugere

Ændring af bruger-ID

- Kommandoen **su** bruges til at ændre sin bruger-ID.

Eksempel:

```
$ su bruger5
Password:          #(indtast:  password )
$ whoami
bruger5
$                  #(indtast:  ctrl-d )
$ whoami
oprindelig-bruger-ID
```

- Når man skifter til en anden bruger-ID, kan man få denne brugers **loginfil** udført og få adgang til brugerens environment med følgende lille ændring (-) i kommandoen:

```
$ su - bruger5
```


12 Brugere

Ændring af bruger-ID (*til root*)

- Det kræver særlig tilladelse at skifte bruger-ID til **root**
- **Undgå** så vidt muligt **at skifte til root**, idet du her får adgang til hele systemet og kan komme til at slette eller ændre vigtige systemfiler

Eksempel:

```
$ su    #(uden brugernavn svarer det til man vil skifte til root)
```

- Man kan få lov til at udføre en kommando med roots rettigheder (*hvis man står på listen /etc/sudoers ...*)

```
$ sudo kommando
```


12 Brugere

Ændring af password

- Kommandoen ***passwd*** bruges til at ændre sit password

Eksempel:

```
$ passwd
Changing password for bruger1
Old password:      (indtast: password )
New password:      (indtast: NY$pw17godtmedetlangtpassword )
Retype new password:      (indtast: NY$pw17godtmedetlangtpassword )
passwd changed on hostname
```


Lav øvelser modul 12.1, 12.2 og 12.3

